

Сидорчук Н.Г. Теоретичні засади вдосконалення професійної методичної підготовки майбутніх викладачів вищої школи / Сидорчук Нінель Герандівна // Проблеми освіти: зб. наук. праць / ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України. – Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2019. – Вип. 92. – 252 с. – С. 168-172 (Наказ МОН України №1413 від 24 жовтня 2017 р.)

УДК 37.014.5 : 378.4 (477:4)

Н. Г. Сидорчук,
доктор педагогічних наук, доцент
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)
sydorchukng@ukr.net
ORCID: 0000-0003-2824-1562

**Теоретичні засади вдосконалення професійної методичної підготовки
майбутніх викладачів вищої школи**

У статті актуалізовано питання підготовки магістрів – майбутніх викладачів вищої школи. Доведено необхідність удосконалення їх професійної методичної підготовки з урахуванням сучасних викликів суспільства. Визначено необхідність осмислення й узагальнення теорії і практики підготовки магістрів до викладацької діяльності у вищій школі з урахуванням продуктивного досвіду закладів вищої освіти. Представлено результати теоретичних узагальнень автора у зазначеному напрямі, вихідні позиції професійної методичної підготовки майбутніх викладачів вищої школи. Окреслено перспективи впровадження визначених підходів у практику роботи вищих закладів освіти.

Ключові слова: магістр, викладач вищої школи, професійна методична підготовка.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. Сучасні напрями модернізації вищої школи, орієнтовані на входження вітчизняної системи освіти у єдиний європейський освітній простір, визначають необхідність спеціальної підготовки викладача вищої школи. За таких умов, згідно статті 32 п. 1 Закону України "Про вищу освіту" (2014), розширення автономії вищих навчальних закладів зумовило можливість здійснення ними підготовки здобувачів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень магістр) за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки" галузі знань 01 "Освіта". З огляду на це, актуалізується потреба в осмисленні й узагальненні теорії і практики підготовки магістрів – майбутніх викладачів вищої школи з урахуванням сучасних викликів, продуктивного досвіду вищої школи. У цьому процесі особливої актуальності набувають методика, методи, технології та техніки викладання дисциплін у вищій школі.

Аналіз основних досліджень і публікацій із зазначеної проблеми. Вивчення проблеми підготовки магістрів в системі вищої освіти України, її результативності здійснювали О. Гура [1], С. Вітвицька [2] та ін. Сферу професійно-педагогічної підготовки фахівців досліджували О. Абдуліна [3], І. Зязюн [4], Н. Кузьміна [5], Н. Ничкало [6] та ін. Разом з тим, потребує особливої уваги конкретизація системи професійних методичних знань та умінь, оволодіння якими є пріоритетним у ході підготовки викладача вищої школи. Автором розпочато теоретичні і прикладні дослідження у окресленій сфері.

А метою статті визначено узагальнення теоретичних аспектів проблеми удосконалення професійної методичної підготовки майбутніх викладачів вищої школи.

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У контексті розв'язання окреслених завдань слід зазначити, що базовою дисципліною, орієнтованою на формування професійних методичних знань та умінь здобувачів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень магістр) за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки" у Житомирському державному університеті імені Івана Франка виступає "Методика викладання у вищій школі", що вивчає оптимальне поєднання загально дидактичних методів, прийомів і засобів навчання, які застосовуються для організації навчального процесу. Основною метою вивчення зазначеного курсу визначено набуття майбутніми викладачами вищих навчальних закладів знань про оптимальні умови реалізації навчально-виховного процесу у вищій школі (з опорою на базову

освіту), шляхи досягнення вищими навчальними закладами якісно нового рівня в умовах реалізації положень Законів України "Про освіту", "Про вищу освіту" та Національної стратегії розвитку освіти України на 2012-2021 роки, а також формування умінь, що забезпечують набуття досвіду професійно-педагогічної діяльності у вищій школі – методичних умінь [7].

Як відомо, педагогічні дисципліни за своєю суттю ніколи не обмежувалися передачею існуючих зразків досвіду. Основним їх призначенням завжди було творення людини, здатної змінювати світ, наповнювати його відповідно до запитів цивілізаційного розвитку новим змістом. Усвідомлення зазначеного явища дає підстави для внесення відповідних коректив у навчальні плани університетів з відповідним уточненням найважливіших елементів змісту професійно-педагогічної підготовки – знань, умінь та навичок. Тому, як визначено відповідними освітньо-професійними програмами, по завершенню вивчення курсу магістри повинні оволодіти *знаннями*:

- теоретичних основ навчально-виховного процесу та процесу професійної підготовки;
- загальних науково-теоретичних основ методики викладання навчальних дисциплін у вищій школі;
- концептуальних засад організації навчально-виховного процесу вищої школи на сучасному етапі оновлення системи освіти;
- практико орієнтованих підходів та педагогічного інструментарію реалізації навчального процесу у вищій школі.

Відповідно, по завершенню вивчення курсу магістранти повинні оволодіти комплексом практичних *умінь*, спрямованих на: *застосування* отриманих професійно-педагогічних знань на практиці; *оволодіння* цільовими діями, принципами відбору способів дій у межах викладання спеціальних дисциплін; *розв'язання* навчальних і професійних завдань. Разом з тим, у процесі навчання майбутній викладач вищої школи має оволодіти колом умінь, що забезпечують формування здатності до активної, ініціативної професійної діяльності, самовдосконалення, саморозвитку.

За таких умов, *уміння*, як ядро професійно-педагогічної підготовки майбутнього викладача, з одного боку, розглядаємо як їх здатність на основі здобутих знань активно включатися у професійну педагогічну діяльність, з іншого, – як цілеспрямовану динамічну систему осмислених дій, що забезпечують виконання професійної діяльності з урахуванням базових положень педагогічної галузі знань, їх структури, принципів, особливостей.

У освітньо-професійній програмі курсу «Методика викладання педагогіки» для здобувачів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень магістр) за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки" окреслено, що вивчення дисципліни спрямоване на оволодіння майбутніми викладачами вищої школи *уміннями предметно-педагогічними, загальнопедагогічними, ключовими уміннями надпредметного характеру*.

Так, блок *предметно-педагогічних* умінь забезпечує засвоєння навчального матеріалу дисциплін педагогічного циклу та включає:

- *інформаційно-орієнтаційні* (прослуховування, читання, спостереження) – уміння націленого сприймання та відображення навчального матеріалу (малюнку, схеми, рисунку тощо) в аудиторії та при виконанні домашнього завдання. Ці уміння забезпечують орієнтацію студента у навчальному завданні та при плануванні наступних дій, пов'язаних з пошуком способів та засобів виконання завдання;
- *операційно-виконавчі* – уміння, пов'язані з пошуком способів та засобів виконання навчальних завдань;
- *контрольно-корекційні*: (самоперевірка та самоконтроль) – уміння націленої рефлексії щодо виконання навчальних завдань.

Блок *загальнопедагогічних* умінь віддзеркалює прикладну складову педагогічних знань на рівні вивчення дисциплін педагогічного циклу:

- *інформаційно-орієнтаційні* – уміння націленого сприймання та відображення інформації, що забезпечує орієнтацію студента при виконанні завдань та плануванні дій, пов'язаних з пошуком способів та засобів впровадження локальних навчальних технологій;
- *технологічні* – уміння, пов'язані з засвоєнням, відтворення та творчою інтерпретацією локальних навчальних технологій;
- *навчально-організаційні* – уміння, пов'язані з упровадженням способів та засобів реалізації локальних навчальних технологій;
- *навчально-комунікативні* – уміння, що забезпечують комунікативний фон упровадження локальних навчальних технологій;

- **контрольно-корекційні** – уміння націленого аналізу та самоаналізу щодо впровадження локальних навчальних технологій.

У контексті актуалізованої проблеми, наголошуємо, що *ключові уміння надпредметного характеру* мають універсальний характер, надають можливість майбутньому фахівцю адаптуватися у сучасному професійному та життєвому середовищі, а їх показниками визначено:

- **пізнавальні** – уміння націленого сприймання та відображення педагогічних знань, що забезпечують орієнтацію студента у ході виконання професійної діяльності та життя;
- **регулятивні** – уміння, що забезпечують усталення професійної позиції шляхом використання заходів організаційного характеру;
- **технологічні** – уміння, пов'язані з відтворенням та творчою інтерпретацією професійних та життєвих дій з опорою на загальнопедагогічний технологічний апарат;
- **комунікативні** – уміння, що забезпечують комунікативний фон адаптації фахівця в умовах знаннєвого суспільства;
- **контрольно-корекційні** – уміння націленого аналізу та самоаналізу оточуючого професійного та соціального середовища [7].

Особливе місце у системі умінь викладача вищої школи відводять *професійним методичним умінням*, які є стрижнем професійної методичної підготовки викладача вищої школи. Проблему формування професійних методичних умінь розглядали О. Абдуліна, Б. Ананьєв, Є. Бойко, В. Гриньова, М. Д'яченко, Л. Кандибович, В. Кулешова, Н. Кузьміна, В. Мальована, В. Мерлін, О. Резван, Б. Теплов, А. Усова та ін.

Узагальнюючи висновки науковців, *методичні уміння* розглядаємо як певну систему дій, що передбачає осмислення цілей, завдань та принципів побудови конкретної навчальної дисципліни, самостійне конструювання її змісту, відбір раціональних способів її викладання, здійснення аналізу і оцінки отриманих результатів. В основу формування професійних методичних умінь у ході вивчення курсу «Методика викладання у вищій школі» для здобувачів вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень магістр) за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки" покладено діяльнісний підхід (окремі кроки у структурі дії з визначенням доцільної послідовності їх виконання), що дозволяє виділити структурні одиниці системи професійних методичних умінь, серед яких:

- уміння усвідомлювати мотивацію виконуваної дії у цілому та при викладанні спеціальних дисциплін;
- уміння окреслювати цілепокладання дії, що виконується, як передбачення очікуваних результатів у ході викладання спеціальних дисциплін;
- уміння застосовувати знання теорії методики викладання у вищій школі на практиці;
- уміння дії структурувати, визначати логіку їх реалізації у ході практичної діяльності;
- уміння окреслювати (передбачати) результати викладання навчальних дисциплін на основі поставленої мети;
- уміння забезпечувати заплановані результати шляхом виконання раціональної послідовності професійно-педагогічних дій.

Власне процес формування професійних методичних умінь майбутніх викладачів вищої школи визначаємо як його здатність і готовність коректно вирішувати поставлені професійно-педагогічні завдання, застосовуючи доцільні дидактичні методи і засоби, тобто розглядаємо уміння як результат діяльності.

Програмою передбачено проведення лекційних та семінарських занять, на яких розглядаються теоретичні та практичні питання викладацької діяльності, організаційно-правові форми активізації учасників навчального процесу, а також виконуються конкретні завдання з відповідних тем навчальної дисципліни (залежно від базової освіти).

Визначена група умінь є ключовим результатом оволодіння курсом "Методика викладання у вищій школі" (див. табл. 1), що перевіряється виконанням магістрантами проектного завдання "Викладання фахових дисциплін: сучасні методи навчання".

Таблиця 1

Результати оволодіння знаннями методики викладання навчальних дисциплін

№	Конкретизація результату
1	Визначати місце і роль навчальної дисципліни у формуванні інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей майбутнього фахівця за результатами аналізу освітньої програми

2	Здійснювати розподіл бюджету часу, який відведено на дисципліну відповідно до робочого навчального плану за видами аудиторної та поза аудиторної роботи студента.
3	Здійснювати розподіл змісту дисципліни за темами.
4	Скласти план лекційних занять, визначаючи з кожної лекції питання до розгляду, зміст і форму презентаційного матеріалу, технічні засоби навчання.
5	Розробляти план практичних (семінарських, лабораторних) занять, зокрема визначати до кожного заняття питання до обговорення, форму організації заняття і види контролю, результат заняття – компетентності, навчальні джерела. Демонструвати знання і розуміння дидактичних особливостей кожного з інтерактивних методів навчання у контексті формування інтегральної, загальних і спеціальних (фахових) компетентностей майбутнього фахівця.
6	Планувати самостійну роботу студентів, яка виконується під керівництвом викладача (індивідуальні завдання) і за опосередкованої участі викладача.
7	Визначати форми проміжного і підсумкового контролю і критерії оцінювання знань студентів.
8	Розробляти зміст індивідуальних занять і критерії їх оцінювання.
9	Скласти завдання до підсумкового контролю, а також екзаменаційні білети (якщо з дисципліни є іспит)
10	Формувати навчально-методичний комплекс дисципліни.
11	Розробляти тести.
12	Розробляти практичні завдання у формі кейсів, рольових і ділових ігор, тренінгів тощо.

У зазначеному контексті проект є підсумковою практичною розробкою, яка дає змогу магістрантам (розробникам проекту) показати вміння застосовувати отримані знання (планування та організація навчального процесу як складова їх майбутньої кваліфікації та ін.) у практичній площині. Проект є авторською інтерпретацією організаційних засад навчального процесу в умовах запровадження сучасних методів навчання (традиційних, інноваційних, інформаційно-комунікаційних) і сучасних систем методичної і технологічної підтримки та виконується за відповідним алгоритмом.

Алгоритм виконання проектного завдання

1. Проект розробляється з конкретної навчальної дисципліни за вибором магістранта відповідно до пунктів таблиці 2.
2. Проект подається у письмовому вигляді (друкована основа).

Таблиця 2

Етапи виконання навчального проекту

№	Блоки навчального проектного завдання
1	1.1. Мета і завдання навчальної дисципліни. 1.2. Компетентності, які формуються. 1.3. Місце дисципліни у структурно-логічній схемі робочого навчального плану.
2	2.1. Навчально-тематичний план та зміст за темами.
3	Організація лекційних занять. 3.1. План-конспект проведення лекційного заняття (методична розробка одного лекційного заняття – загальний алгоритм додається).
4	Організація практичних (семінарських, лабораторних) занять. 4.1. Обґрунтування обраних методів навчання та їх загальна характеристика. 4.2. План проведення практичного (семінарського/лабораторного) заняття (методична розробка одного заняття – загальний алгоритм додається).

Так, лекція як основна форма проведення навчальних занять у вищій школі, призначена для засвоєння теоретичного матеріалу. У ході лекції здійснюється усний виклад матеріалу викладачем, а її метою визначається розкриття основних положень теми, досягнень науки, актуалізація невирішених проблем, узагальнення досвіду роботи, надання рекомендацій щодо використання основних висновків за темами на практичних заняттях. Магістранти орієнтовані на наявність різних типів *лекцій*, кожна з яких несе певне навчальне навантаження: інформаційна,

проблемна, лекція-дискусія, лекція-бесіда, лекція з розбором конкретних навчальних ситуацій, лекція-діалог, лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку, лекція-консультація, лекція-презентація тощо, що реалізуються завдяки використанню комплексу відомих методів навчання. Підготовка лекційного заняття здійснюється з опорою на відповідний алгоритм.

Загальний алгоритм підготовки до лекційного заняття

1. Тема (кількість годин на вивчення).
2. Тип лекційного заняття з його обґрунтуванням (загальні методичні основи).
3. Мета та завдання вивчення теми.
4. Знання та уміння, що формуються у ході вивчення теми.
5. Питання до розгляду (план).
6. Навчальна література.
7. Обладнання. ТЗН (технічні засоби навчання).
8. Виклад навчального матеріалу (базові положення по кожному питанню плану заняття з розподілом бюджету часу на вивчення кожного питання).
9. Матеріали аудіовізуального супроводу (слайди у роздрукованому вигляді по тексту лекції).

Виконання проектного завдання включає розробку плану проведення практичного (семінарського, лабораторного заняття) з урахуванням того, що семінар – форма навчання, яка передбачає обговорення проблем, що стосуються певної теми або матеріалу прослуханої лекції. (враховується, що, готуючись до семінару, студенти можуть працювати над повідомленнями з окремих питань, проводити спостереження, збирати певний фактичний матеріал, відвідувати музеї, читати додаткову літературу, знайомитися з документами), а лабораторне заняття – одна з форм навчання, метою якої є формування певних (професійних загальнонаукових та ін.) умінь та навичок на основі аналізу та узагальнення вивченого теоретичного матеріалу. Практичне заняття розробляється з дотриманням компонентів відповідного алгоритму.

Загальний алгоритм підготовки до практичного (семінарського/лабораторного заняття)

1. Тема (кількість годин на вивчення).
2. Форма організації практичного заняття з його обґрунтуванням (загальні методичні основи).
3. Мета та завдання вивчення теми.
4. Знання та уміння, що формуються у ході вивчення теми.
5. Питання до обговорення (план).
6. Навчальна література.
7. Обладнання. ТЗН (технічні засоби навчання).
8. Загальні та індивідуальні завдання, що виконували студенти у ході підготовки до заняття.
9. Поетапний конспект проведення навчального заняття з обґрунтуванням обраних методів та засобів; розподілом бюджету часу на вивчення кожного питання); актуалізація опорних знань, етап закріплення знань, розвитку умінь та навичок (вивчення нового матеріалу), підведення підсумків заняття.

Висновки та перспективи подальшого дослідження проблеми. Викладене дає підстави для низки теоретичних узагальнень:

1. Досвід підготовки майбутніх викладачів вищої школи у Житомирському державному університеті імені Івана Франка виявив актуальність проведення подальшої науково-організаційної роботи з підготовки фахівців для вітчизняної вищої освіти.

2. Здійснене дослідження є певною спробою окреслити вихідні позиції освітнього процесу з професійної методичної підготовки майбутніх викладачів вищої школи. Актуальним залишається питання впровадження визначених змістових і організаційних підходів у практику роботи вищих закладів освіти, що визначено як перспективні напрями майбутніх наукових розвідок автора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Гура О. І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу : теоретико-методологічний аспект : [монографія] / О. І. Гура. – Запоріжжя : ГУ "ЗІДМУ", 2006. – 332 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: підр. за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. Абдуллина О.А. Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего

педагогического образования : [для пед. спец. высш. учеб. заведений] / Абдуллина О. А. – [2-е изд., перераб. и доп.] – М. : Просвещение, 1990. – 141 с.

4. Зязюн І. А. Технологізація освіти як історична неперервність / І. А. Зязюн // Неперервна освіта : теорія і практика. – 2001. – Вип. 1. – С. 78.

5. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Кузьмина Н. В. – М. : Высш. шк., 1990. – 119 с.

6. Ничкало Н. Г. Професійна педагогіка і педагогіка праці : проблеми взаємозв'язку в умовах ринкової економіки / Н. Г. Ничкало // Педагогіка і психологія. – 2010. – № 2 (67) 10. – С. 33–46.

7. Сидорчук Н. Г. Професійно-педагогічна підготовка студентів університетів у контексті єдиного європейського освітнього простору : історико-педагогічний аспект : [монографія] / Н. Г. Сидорчук ; за заг. ред. О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. – 608 с.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Gura O. I. Psy`xologo-pedagogichna kompetentnist` vy`kladacha vy`shhogo navchal`nogo zakladu : teorety`ko-metodologichny`j aspekt [Psychological and pedagogical competence of a teacher of a higher educational institution: theoretical and methodological aspect]: [monografiya] / O. I. Gura. – Zaporizhzhya : GU "ZIDMU", 2006. – 332 s.

2. Vitvy`cz`ka S.S. Osnovy` pedagogiky` vy`shhoi shkoly` [Basics of Higher School Pedagogy] : pidr. za modul`no-rejty ngovoyu sy`stemoju navchannya dlya studentiv magistratury` / Vitvy`cz`ka S.S. – Ky`yiv: Centr navchal`noyi literatury`, 2006. – 384 s.

3. Abdullina O.A. Obschepedagogicheskaya podgotovka uchitelya v sisteme visshego pedagogicheskogo obrazovaniya [General pedagogical training of teachers in the system of higher pedagogical education]: [dlya ped. spets. vyssh. ucheb. zavedeniy] / Abdullina O. A. – [2-e izd., pererab. i dop.] – M. : Prosveschenie, 1990. – 141 s.

4. Zyazyun I. A. Technologizaciya osvity` yak istory`chna neperervnist` [Technologization of education as historical continuity] / I. A. Zyazyun // Neperervna osvita : teoriya i prakty`ka. – 2001. – Vy`p. 1. – S. 78.

5. Kuzmina N. V. Professionalizm lichnosti prepodavatelya i mastera proizvodstvennogo obucheniya [The professionalism of the personality of the teacher and master of industrial training] / Kuzmina N. V. – M. : Vyssh. shk., 1990. – 119 s.

6. Ny`chkalo N. G. Profesiynna pedagogika i pedagogika praci : problemy` vzayemozv'yazku v umovax ry`nkovoyi ekonomiky` [Professional pedagogy and pedagogy of labor: problems of interconnection in a market economy] / N. G. Ny`chkalo // Pedagogika i psy`xologiya. – 2010. – # 2 (67) 10. – S. 33–46.

7. Sy`dorchuk N. G. Profesiynno-pedagogichna pidgotovka studentiv universy`tetiv u konteksti yedy`nogo yevropejs`kogo osvith`nogo prostoru : istory`ko-pedagogichny`j aspekt [Professional and pedagogical training of university students in the context of a single European educational space: historical and pedagogical aspect] : [monografiya] / N. G. Sy`dorchuk ; za zag. red. O. A. Dubasenyuk. – Zhy`tomy`r : Vy`d-vo ZhDU im. I. Franka, 2014. – 608 s.

Сидорчук Н.Г. Теоретические основы совершенствования профессиональной методической подготовки будущих преподавателей высшей школы

В статье поднимается вопрос подготовки магистров - будущих преподавателей высшей школы. Доказана необходимость усовершенствования их профессиональной методической подготовки с учетом современных вызовов общества. Определена необходимость осмысления и обобщения теории и практики подготовки магистров к преподавательской деятельности в высшей школе с учетом продуктивного опыта высших учебных заведений. Представлены результаты теоретических обобщений автора в указанном направлении, исходные позиции профессиональной методической подготовки будущих преподавателей высшей школы. Определены перспективы внедрения соответствующих подходов в практику работы высших учебных заведений.

Ключевые слова: магистр, преподаватель высшей школы, профессиональная методическая подготовка.

Sidorchuk N.G. Theoretical basis for the improvement of professional methodical training of future teachers of higher education

The article deals with the problem of preparing masters - future teachers of higher education. Proved the need to improve their professional methodological training, taking into account the modern requirements of society to the training of highly qualified personnel in various sectors of the economy. The necessity of

understanding and generalizing the theory and practice of preparing masters for teaching in higher education, taking into account the productive experience of higher educational institutions, has been determined. The results of theoretical generalizations of the author in this direction are presented on the example of studying the course “Methods of Teaching in Higher School” by applicants of higher education (Master’s level in education and qualification) in specialty 011 “Educational, Pedagogical Sciences” at the Ivan Franko Zhytomyr State University. The main components of the educational and professional program of the course have been identified and characterized with the prospect of master students mastering the optimal combination of didactic methods, techniques and teaching aids used to organize the educational process in higher education. A special place is given to mastering the students of the magistracy professional and pedagogical skills and their important component methodological skills. Through the system of skills identified and the results of the study course. It is proposed to carry out their diagnostics by performing design tasks, including a clearly defined algorithm. The prospects for the implementation of the proposed theoretical aspects of the professional methodical training of future higher school teachers in the practice of higher educational institutions are identified.

Keywords: master, teacher of higher education, vocational methodical training.